

Høring av forslag til Skjælholmene naturresevat, utvidelse og endring av forskrifter

Nesodden kommune i Akershus

Innhold

1.	Bakgrunn og kort om forslaget	3
2.	Verneformål og tidligere verneprosess	3
	Nordre Skjælholmen naturreservat.....	3
	Søndre Skjælholmen naturreservat.....	3
3.	Hjemmelsgrunnlag	4
	Vurderinger etter nml. §§ 8-12.....	5
4.	Konsekvenser av et vern.....	6
	Forvaltningsmyndighet.....	6
	Saksgang	6
5.	Verneverdier i Nordre og Søndre Skjælholmene.....	7
	Fugleliv.....	7
	Vegetasjon	7
	Geologi.....	7
6.	Inngrepsstatus, påvirkningsfaktorer og andre interesser	8
7.	Oppstartsmelding - mottatte merknader og Statsforvalterens kommentarer	8
8.	Endringer og justeringer etter oppstartsmelding	11
	Navneendring	11
	Grenseendringer.....	11
	Endringer av verneforskrift.....	11
9.	Høring.....	11
10.	Verneforslag	12
	Oppheving og endring av tidligere vernevedtak	13
11.	Vedlegg.....	13

1. Bakgrunn og kort om forslaget

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus sender med dette på høring forslag om utvidelse og endring av forskriftene for *Nordre Skjælholmen naturreservat* og *Søndre Skjælholmene naturreservat* til ett nytt verneområde – *Skjælholmene naturreservat*.

Dette høringsforslaget kommer som en del av det pågående arbeidet med *Bevaring av verdifull natur* – supplerende vern. Oppdraget *Bevaring av verdifull natur* er forankret i Stortingsmelding 14 (2015-16) *Natur for livet* og de nye verneområdene skal supplere det eksisterende vernet i Norge med verdifull natur som er dårlig representert.

Norge har forpliktet seg til å ta vare på et representativt utvalg av alle naturtyper og dermed sikre leveområder for planter, dyr og insekter. Det er særlig natur som er truet av utbygging eller endret bruk, og som er tilholdssted for sjeldne eller truede arter eller viktige oppholdsområder for større bestander, som vi ønsker å sikre gjennom nytt vern. Tap av natur og naturmangfold er en av de største truslene verden står overfor i dag. Områdevern etter naturmangfoldloven er et langsiktig virkemiddel som kan bidra til å sikre viktige områder for naturmangfoldet i Norge. Dette supplerende vernet skal bidra til å oppfylle følgende nasjonale mål: "Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner".

Verneforskriftene til *Søndre Skjælholmen naturreservat* og *Nordre Skjælholmen naturreservat* er ulike, og grensene er lite hensiktsmessige. De skiller seg både fra hverandre og fra øvrige sjøfuglreservater. Det har over lengre tid vært ønskelig med en endring, og både Nesodden kommune og Oslo kommune Bymiljøetaten er positiv til at dette nå tas opp til en konkret vurdering. De har foreslått dette i flere henvendelser til Statsforvalteren.

2. Verneformål og tidligere verneprosess

Nordre Skjælholmen naturreservat

Formålet med *Nordre Skjælholmen naturreservat* er å bevare en tilnærmet urørt holme, samt tilgrensende sjøområder, med det naturlig tilknyttede plante- og dyreliv. Området er egenartet ved å ha særlig verdi som hekkeområde for sjøfugl, og har videre en fin tørrengvegetasjon med innslag av guanovegetasjon, samt bergknappsamfunn.

Nordre Skjælholmen ble vernet i 2009 i forbindelse med delplan *Sjøfugl*. Hele øya er omfattet av vernet, men har ikke en 50 meter forbudssone i vann, noe som er vanlig for verneområder med sjøfugl som verneformål. At det kun er ferdselsforbud på land skyldes at det ble tatt hensyn til oppankring av fritidsbåter omkring øya.

Området har også geologiske verdier. Her finnes godt utviklet *Langøyenformasjon*, og mest sannsynlig også *Skjærholmenformasjon*.

Søndre Skjælholmen naturreservat

Formålet med *Søndre Skjælholmen naturreservat* er å bevare et spesielt naturområde med sitt geologiske og biologiske mangfold. Området er egenartet i form av fint utviklet tørrengvegetasjon, bergknappsamfunn og utgjør et viktig hekke og oppholdsområde for sjøfugl. Området har videre vitenskapelig betydning som typeområde for den geologiske *Skjærholmenformasjonen*. I dag er det forbud mot motorferdsel på sjø i hekketida, og det er forbud mot motorferdsel hele året på land. Det er imidlertid ikke noe forbud mot øvrig ferdsel, verken på land eller sjø.

Søndre Skjælholmen ble vernet i 2008 i forbindelse med supplerende vern for Oslofjorden. På grunn av hensyn til friluftsinnteresser ble det ikke innført ferdselsforbud i reservatet i hekketiden, men kun restriksjoner på motorferdsel med båt innenfor reservatgrensen (50 meter fra land) på den sørvestre delen.

3. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av lov av 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33-51. I naturmangfoldloven er det hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier. Vernekategorien naturreservat er den strengeste verneformen. Vilkår for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i Statsråd etter naturmangfoldloven § 37, som lyder slik:

Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt type natur,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til fri utvikling eller aktive gjenoppsettningstiltak for å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenoppsettningstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det samtidig med vernevedtaket legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til områdets skjøtsel.

Naturreservatene skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene

- a) (variasjonsbredden av naturtyper og landskap),*
- b) (arter og genetisk mangfold),*
- c) (truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter).*

Verneområdene skal bidra til å oppfylle flere nasjonale mål som:

- Eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommande generasjonar.*
- Økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
- Ingen trua arter og naturtyper skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga arter og naturtyper skal betras.*

Opprettelse av verneområdene bidrar til å nå internasjonale mål og forpliktelser, bl.a. nedfelt i konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf. også naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

Ved å verne disse naturområdene mot ulike typer inngrep, gir verneområdene også et positivt bidrag til det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c.

Vurderinger etter nml. §§ 8-12

Etter Statsforvalterens vurdering tilfredsstillende de foreslåtte utvidelsene kravene i naturmangfoldloven § 37.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal de miljørettslige prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om naturverdiene i den foreslåtte utvidelsen bygger på registreringer og kartlegginger utført og innhentet over tid. Foreslåtte verneforskrift fastsetter formålet med vernet og restriksjoner for bruk for å ivareta naturverdiene i området. Samtidig åpner forskriften for en videreføring av enkelte aktiviteter. Dette er aktiviteter som ut fra dagens kunnskap vil ha liten innvirkning på verneverdiene.

Statsforvalteren mener de foreslåtte endringene vil bidra på en positiv måte for å oppfylle forvaltningsmålene for naturtyper og økosystemer og arter, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Statsforvalteren vurderer å ha god kunnskap om sjøfuglbestanden i indre Oslofjord, og kravet om kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 vurderes som oppfylt (se mer under punkt om verneverdier).

Statsforvalteren ser ikke at det er noen risiko for utilsiktede negative virkninger på naturmangfoldet ved et vernevedtak, § 9 i naturmangfoldloven kommer derfor ikke til anvendelse.

Statsforvalteren mener at det nærværende vernetiltaket vil redusere den samlede belastningen på økosystemet som verneforslaget representerer. På denne måten vil vernetiltaket ha en positiv virkning på økosystemene, jf. § 10 i naturmangfoldloven.

Siden vernetiltaket etter Statsforvalterens vurdering ikke vil skade naturmangfoldet, kommer naturmangfoldloven § 11 ikke til anvendelse. Statsforvalteren kan på samme måte heller ikke se at naturmangfoldloven § 12 har relevans i sammenheng med vernetiltaket.

4. Konsekvenser av et vern

Ved opprettelse av verneområder beholder grunneier eiendomsretten, men det legges restriksjoner på hvilke aktiviteter og tiltak som kan gjennomføres i verneområdet. Naturrestat er den strengeste verneformen etter naturmangfoldloven. I et naturrestat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene. Verneforskriftene innebærer et generelt forbud mot hogst, bygge- og anleggsvirksomhet og motorferdsel. Det er variasjoner i restriksjonsnivået mellom ulike verneområder. Dette avhenger av området vernekvaliteter, brukerinteresser, eksisterende tilrettelegging, anlegg og innretninger.

De største kostnadene som følge av etableringen av verneområdet vil være utgifter til forvaltning og skjøtselstiltak for å opprettholde verneverdiene. Behov for forvaltningsplan og skjøtsel vil bli vurdert fortløpende etter eventuelt vern, og ved behov vil det bli søkt om midler fra Miljødirektoratet.

Forvaltningsmyndighet

Ved vernevedtaket blir det fastsatt hvem som skal ha forvaltningsmyndighet i verneområdene. Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndigheten i verneområdet. Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for de fleste verneområder, men myndigheten er i noen tilfeller delegert til kommunen der kommunen selv ønsker forvaltningsansvaret for verneområder.

Dersom kommunen ønsker delegert forvaltningsmyndighet, kan de gi tilbakemelding om dette gjennom høringen.

For kommunenes tilbud om forvaltningsmyndighet gjelder følgende forutsetninger: Kommunene gis tilbud om å få forvaltningsmyndighet for alle verneområdene som i sin helhet ligger innenfor kommunens grenser. Kommuner som ikke tidligere har hatt forvaltningsmyndighet må takke ja til alle aktuelle verneområder i kommunen dersom kommunen ønsker å overta forvaltningsmyndigheten. Kommunen må ha tilstrekkelig kapasitet og kompetanse.

Saksgang

I tradisjonelle vernesaker etter naturmangfoldloven får Statsforvalteren et oppdrag fra Miljødirektoratet om å utarbeide verneforslag. Dette skjer oftest etter forutgående prosesser som kan begynne med en stortingsmelding der behovet for spesifikke verneformål er utredet. St. meld 14 (2015-16) *Natur for livet* er et eksempel på dette. Her er vern av natur omtalt under samlebegrepet «Bevaring av verdifull natur». Prosessen «Supplerende vern» er en del av dette. Statsforvalteren har også kommet med forslag til aktuelle områder. Disse er vurdert av overordnede myndigheter før vi fikk i oppdrag å utarbeide verneforslag.

I arbeidet med supplerende vern er det et økt fokus på tidlig involvering av kommunene.

Den formelle saksbehandlingen skal følge naturmangfoldlovens §§ 41 til 43 og [rundskriv T2-15](#) fra Miljøverndepartementet (nå Klima- og miljødepartementet). Dette kan oppsummeres på følgende måte:

- **Oppstartsmelding:** Statsforvalteren varsler oppstart av verneplanarbeid ved brev til grunneiere og aktuelle etater og organisasjoner.
- **Offentlig høring:** Et konkret verneforslag sendes på høring ved brev til grunneiere og andre høringsinstanser. Høringsforslaget skal beskrive verneverdier og andre verdier, samt de konsekvensene forslaget antas å få. Det skal følge med forslag til vernekart og verneforskrift, og frist for å komme med merknader skal være minst to måneder.
- **Tilråding til Miljødirektoratet:** Etter høringen skal Statsforvalteren vurdere innkomne merknader og eventuelt gjøre endringer i forslaget. Eventuelle større endringer må drøftes med grunneierne. Deretter sender Statsforvalteren sin tilråding til Miljødirektoratet.

- **Tilråding til Klima- og miljødepartementet (KLD):** Miljødirektoratet vurderer forslaget og sender sin tilråding til KLD.
- **Forslag om vern:** KLD forbereder saken og legger forslag om vern frem for Kongen i Statsråd.
- **Vedtak om vern** gjøres av Kongen i Statsråd som kongelig resolusjon. Etter vedtaket vil erstatningen bli utbetalt i tråd med avtalen med grunneier.
- **Kunngjøring om vern:** Statsforvalteren sender brev til grunneiere og andre høringsinstanser, samt kunngjør vedtaket i aktuelle aviser. De nye verneområdene blir skiltet og merket.
- **Grensemerking** blir vanligvis gjort av jordskifteretten, som etter begjæring fra Statsforvalteren opptar sak om grensegang for det enkelte område.

Saksbehandlingsreglene skal sikre at verneforslagene blir grundig utredet, og at de som berøres og andre interesserte skal få fremmet sine synspunkter.

I forbindelse med oppstartsmeldingen med påfølgende innspillsrunde kom det flere uttalelser. Disse oppsummeres lengre ned. Under hvert av innspillene følger våre kommentarer.

5. Verneverdier i Nordre og Søndre Skjælholmene

Fugleliv

Siden 1974 har det jevnlig blitt gjennomført tellinger av hekkende sjøfugl i Oslo og Akershus, på oppdrag fra Statsforvalteren. Tellingene viser at Nordre Skjælholmen er en av de viktigste sjøfuglkoloniene i indre Oslofjord, da med særlig betydning for hvitkinngås, ærfugl og stormåker. Søndre Skjælholmen er også av vesentlig betydning, og huset i 2023 den aller største sjøfuglkolonien i indre Oslofjord. Holmen har i dag særlig betydning for hvitkinngås, ærfugl, gråmåke og sildemåke.

Vegetasjon

Store deler av den nordøstre delen av Søndre Skjælholmen som ligger utenfor verneområdet ble i 2023 kartlagt som åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone. Denne naturtypen er sterkt truet på rødlista over naturtyper. Naturtypen er hotspot for svært mange arter, inkludert mange truede arter, og er under stort arealpress. Åpen grunnlendt kalkmark fikk i 2020 status som «utvalgt naturtype».

Reservatdelen av Søndre Skjælholmen ble kartlagt i 2022 (NIN-basiskartlegging i verneområder) med hovedsakelig samme naturtyper som utenfor verneområdet, dvs. åpen grunnlendt kalkmark.

Nordre Skjælholmen ble kartlagt samtidig (2022, NIN-basiskartlegging i verneområder). Her finnes åpen sterkt kalkrik grunnlendt lyngmark samt fuglefjell-høgstaude-enger. Vegetasjon er å regne som artsrik.

Geologi

Området har vitenskapelig betydning som typeområde for den geologiske *Skjærholmenformasjonen*. Videre finnes godt utviklet *Langøyeneforrasjon*.

Statsforvalteren finner at kunnskapsgrunnlaget er bra og at det ikke er behov for ny kartlegging av vegetasjonen eller ytterligere vurderinger av områdes betydning for sjøfugl.

6. Inngrepsstatus, påvirkningsfaktorer og andre interesser

På Søndre Skjælholmen er det et stupetårn, og dette vil fortsatt kunne vedlikeholdes i henhold til standard på vernetidspunktet, jf. § 4 i forslag til ny forskrift.

Det kan være spor av gammel hyttebebyggelse og aktivitet i forbindelse med uttak av stein på Søndre Skjælholmen (se innspill fra fylkeskommunen).

Som ellers i indre Oslofjord er det en hel del fritidsaktivitet i området, og nye bestemmelser vil redusere folks mulighet til å gå i land, ferdes og ankre opp nærme land deler av året. Begrensingene anses som nødvendige for å sikre at holmene faktisk bevares som gode hekkeområder for et bredt spekter av sjøfugl.

Det går en padlerute rundt Skjælholmene. Vi mener at denne enkelt bør kunne tilpasses ferdselsbegrensingene.

Stedvis er det store forekomster med fremmede arter. Det vurderes som mulig å redusere dette problemet gjennom aktiv bekjempelse og skjøtsel.

7. Oppstartsmelding - mottatte merknader og Statsforvalterens kommentarer

Det ble varslet oppstart av forslag om utvidelse og endring av verneforskriftene i brev av 17.01.2025. Frist for uttalelse var 14.02.2025. Oppstartsmeldingen ble sendt til grunneiere, kommunen og aktuelle lokale, regionale og sentrale høringsinstanser.

Under gis utdrag av innspillene til oppstartsmeldingen. Statsforvalterens respektive kommentarer følger også.

NVE - Norges vassdrags- og energidirektorat

«Det er en sjøkabel nord for Nordre Skjælholmen. Kabelen er eid av Elvia AS. Norgesnett AS eier områdekonsesjonen. NVE ber statsforvalter om å sette Elvia AS, Norgesnett AS og Statnett på adresseliste til høringen slik at de kan uttale om behovet. Videre ber vi nettselskaper om å uttale seg om verneforslaget selv i tilfelle uten konflikt.»

Statsforvalterens kommentar:

Vi vil sende høringsbrev til nevnte parter.

Oslofjordens Friluftsråd

«Det er som kjent en del fritidsbåter i farvannet. Vi anbefaler i denne sammenheng at det vurderes å sette ut bøyer i sjøen som synliggjør verneområdets avgrensning, dette sammen med et økt oppsyn de første årene etter et evt. utvidet vern. Informasjon til båtbrukere er også viktig»

«OF støtter Statsforvalters initiativ og anser at forslaget også er i tråd med *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*».

Statsforvalterens kommentar:

Vi har merket oss innspillene angående merking, oppsyn og informasjon til båtbrukere.

Akershus fylkeskommune

«Fylkeskommunen ønsker innledningsvis å understreke sin positive holdning til en utvidet verneplan. (...) Vi ser fordelene med en mer helhetlig tilnærming og mener at områdets bestemmelser bør harmoniseres for å sikre en mer enhetlig forvaltning.»

«Dagens skilting av øyene er i dag nesten umulig å se med mindre man faktisk går i land. Vi ber Statsforvalter vurdere mer hensiktsmessig skilting.»

«Vi ber om at man sørger for å gi ny verneplan riktig navn på øyene. Det er tidligere brukt Skjærholmene, med -r. Riktig navn er Skjælholmene med -l.»

«Fylkeskommunen ber om at vernebestemmelsene for det utvidete naturreservatet ikke innskrenker ferdselsmuligheter etter friluftsloven mer enn nødvendig for å ivareta verneformålet. Det bes om at man vurderer mulighetene for at det fortsatt vil være tillatt å gå i land på holmene utenom hekkesesongen, og at friluftslivsaktivitet, som padling og roing, rundt øyene fortsatt er tillatt. Det går en padlerute rundt Skjælholmene. Det er viktig med god dialog med båtforeninger, padleklubber og friluftslivsorganisasjoner, for å gi god informasjon om regler for ferdsel i området»

«Søndre Skjælholmen var en av de mange hytteøyene i Oslofjorden. Her ble det på 1920-tallet bygget flere hytter med tilhørende infrastruktur, deriblant trapper og brygger. Brorparten av hyttene var enkle trekonstruksjoner uten grunnmur. I 1954 ble hyttene revet etter pålegg fra eier, norske Shell (Kilde: Søndre Skjælholmen i Byminner nr. 2 – 1997). Fylkeskommunen kjenner ikke til hvilke spor som finnes etter hyttebebyggelsen på området. Kommunen skal vurdere eventuell lokal kulturminneverdi og om tiltaket i sånt fall berører slike verdier.»

Videre påpekes følgende omkring automatisk fredete kulturminner:

«Området er ikke befart. Uttalelsen gis på grunnlag av arkiv- og kartmateriale. Fylkeskommunen stiller ikke krav om en arkeologiske registreringer i sammenheng med verneplanen, men en registrering ville gitt en større dimensjon til fredningen og fylkeskommunen inngår gjerne i et samarbeid for å få gjennomført en registrering.

Det er ingen tidligere registrerte automatisk fredete kulturminner på Nordre og Søndre Skjælholmene, men på flyfoto og LIDAR-data ser det ut som om det kan ha blitt gjort uttak av stein i enkelte diabasganger, men om dette faktisk er tilfellet og alderen på disse uttakene kan vi ikke vite sikkert uten en befaring.

Steinbrudd i diabasgangene er en kulturminnetype som er godt kjent fra de andre øyene i området. I middelalderen hentet man ut stein til bruk i byggingen av klosteret på Hovedøya i denne typen steinbrudd. Det største av disse ligger på Bleikøya og er lagt inn i Riksantikvarens database Askeladden med id nummer 145355. En eventuell registrering av disse vil kun kreve noen få dagsverk, og fylkeskommunen foreslår dialog for å se på mulighetene for et samarbeid for å gjennomføre en slik registrering.»

Statsforvalterens kommentar:

Vi har merket oss innspillene angående skilting. Vi vil drøfte dette med Miljødirektoratet, da det er de som står utforming av denne typen skilter. Vi vil videre hensynta kommentar ang. navn.

Det er ikke behov for å innskrenke ferdselen mer enn i det som gjøres i andre verneområder (sjøfuglreservater). Det vil altså være tillatt å ferdes på øyene og omkringliggende sjøareal utenom perioden med ferdselsforbud. Vi gjør oppmerksom på at det er foreslått en generell utvidelse i ferdselsforbudstiden for alle vernede hekkeområder i Oslofjorden. Forslaget går ut på å endre perioden med ferdselsforbud slik at forbudet vil være gjeldende fra 15. mars – 15. august. Hensikten er å sørge for at intervallet faktisk dekker hekkeperioden; fra etablering og

fem til unger er flyvedyktige. Dette forslaget er til vurdering hos KLD og vi har lagt dette tidsintervallet til grunn i vårt forslag.

Vi vil videre sørge for å involvere ulike brukere av områdene.

Dersom det vurderes å være et behov for registrering av kulturminner, bes Fylkeskommunen om å ta kontakt angående eventuelle befaringer i løpet av høringsperioden.

Bymiljøetaten – Oslo kommune

«Skjælholmenes betydning for sjøfugl er en vesentlig del av verneformålet. Bymiljøetaten mener at det eksisterende vernet av holmene ikke gir de hekkende sjøfuglene en god nok beskyttelse mot forstyrrelser i hekketiden. Slike forstyrrelser er en vesentlig negativ faktor, og det er en påvirkningsfaktor det er mulig å gjøre noe med. De eksisterende vernebestemmelsene, med ulik grad av ferdselsrestriksjoner på land og på sjøen, er vanskelige å huske og forholde seg til for brukerne av området. Bestemmelsene skiller seg også fra det som er vanlig for sjøfuglreservater ellers langs kysten, der det oftest er forbud mot ferdsel både på land og i en sone ut fra land i hekketiden. Vi mener ut fra dette at det er et stort behov for både utvidet vern og en revisjon av ferdselsrestriksjonene.

Bymiljøetaten støtter Statsforvalterens forslag om at vernet skal omfatte hele landarealet på begge holmene og en sone på sjøen 50 m fra land rundt begge holmene. Det framgår ikke av brevet fra Statsforvalteren hvilke planer man har med hensyn til restriksjoner på ferdsel. For å gi sjøfuglene den nødvendige ro i hekketiden, mener Bymiljøetaten at det er nødvendig med forbud mot ferdsel både på land og på sjøen i hekketiden i reservatene. Lavtflyging og bruk av droner bør også være forbudt i denne perioden. Et slikt vern vil være enkelt å forholde seg til for brukerne av området, og det vil være langt enklere å formidle og håndheve bestemmelsene for Statsforvalteren som forvaltningsmyndighet og Bymiljøetatens naturoppsyn. Det bør vurderes å sette ut bøyer i sjøen for å markere grensene for ferdselsforbud, særlig de første årene etter at endringene er innført.

Et slikt utvidet vern vil redusere folks mulighet til å gå i land og ankre opp båter nærme land, men Bymiljøetaten mener dette her må tillegges mindre vekt enn hensynet til naturverdiene.»

Statsforvalterens kommentar:

Forslaget går ut på å endre perioden for ferdselsforbud slik at forbudet vil være gjeldende fra 15. mars – 15. august, både til lands og til vanns.

Vi noterer oss innspill ang. merking av vernegrense til sjøs. Innspill ang. lavtflyging og bruk av droner er tatt inn i forslaget. Vi foreslår at disse forbudene også gjelder utenom perioden med ferdselsforbud.

8. Endringer og justeringer etter oppstartsmelding

Navneendring

Vi foreslår at de to verneområdene slås sammen til ett verneområde. Det foreslås at navnet på naturreservatet blir «Skjælholmene naturreservat».

Grenseendringer

Det er gjort justeringer av grensen siden varsel om oppstart. Endringen omfatter at større deler av sjøarealet sørvest for Søndre Skjælholmen inkluderes. I dag er det kun om lag 10 meter fra vernegrensen og til den lille holmen i sørvest. Holmen brukes i dag primært av rastende/hvilende fugl. Dette på grunn av at holmen ligger under vann ved stormflo. Det fremstår allikevel som mest hensiktsmessig at grensen flyttes slik at avstanden fra land til vernegrensen blir lik rundt hele holmen, altså 50 meter.

Totalt areal øker fra 53,9 daa til 154 daa.

Endringer av verneforskrift

Det foreslås som nevnt å lage en felles forskrift. Forslaget ligger som et eget vedlegg. Se også kommentarer under kapittel om *verneforslag*.

9. Høring

Foreliggende forslag til vernegrenser og vernebestemmelser er utarbeidet på bakgrunn av de naturfaglige registreringene og innkomne innspill, samt tidligere dialog med kommune og grunneier.

Alle som måtte ønske det, kan komme med en uttalelse til verneforslaget. Statsforvalteren ber spesielt om synspunkter på:

- Eventuelle konflikter med andre interesser. Vi ber om at eventuelle konflikter beskrives mest mulig konkret, for eksempel hvilken del av området det særlig er knyttet konflikt til, og hvilke justeringer av bestemmelser i forskriften som vil være nødvendig for å løse eller redusere konflikten.
- Forslag til ny forskrift og eventuelle merknader til spesielle forhold. Også her ber vi om mest mulig konkrete opplysninger og forslag til mulige løsninger.
- Avgrensning av verneområdet.
- Eventuelle behov for skjøtsel og tiltak, samt innspill til forvaltningen av områdene.
- Eventuelle feil i høringsutkastet.
- Berørt kommune bes gi tilbakemelding om de ønsker delegert forvaltningsmyndighet for verneområdene.

Med bakgrunn i innkomne merknader og opplysninger, samt drøftinger med grunneierne, vurderer Statsforvalteren behovet for å justere verneforslagene. Det tas deretter sikte på å oversende Statsforvalterens endelige verneforslag til Miljødirektoratet i løpet av 2026.

Frist for å avgi uttalelse er 01.08.2026. Uttalelser sendes skriftlig på e-post til sfospost@statsforvalteren.no eller i brev til Statsforvalteren i Østfold, Buskerud Oslo og Akershus, Postboks 325, 1502 Moss. Husk å merke uttalelsen med Skjælholmene.

10. Verneforslag

Det foreslås å lage en felles forskrift for Nordre Skjælholmen og Søndre Skjælholmen. Dette innebærer at de to holmene samlet vil utgjøre ett verneområde med felles forskrift og verneområde-ID. En slik løsning fremstår som det mest hensiktsmessige, blant annet med tanke på at noe av formålet med endringen er å skape større grad av samsvar og likhet mellom verneformål, vernebestemmelser og avgrensing i de to områdene. I de tilfeller der det har vært ulike bestemmelser har vi primært valgt å videreføre den strengeste bestemmelsen i forslag til ny forskrift.

Verneformålet foreslås noe endret/justert slik at både vegetasjon, fugleliv og geologi er del av formålsbestemmelsen.

Det foreslås ferdselsforbud på og rundt begge holmene i hekketiden, som i dag defineres som 15. april – 15. juli. Det er videre foreslått en generell utvidelse i ferdselsforbudstiden for alle vernede hekkeområder i Oslofjorden. Forslaget går ut på å endre perioden slik at forbudet vil være gjeldende fra **15. mars – 15. august**. Dette forslaget er til vurdering hos Klima- og miljødepartementet (KLD). I ny forskrift har vi tatt utgangspunkt i ny periode for ferdselsforbud, altså **15. mars – 15. august**. Dette tidsintervallet har større samsvar med fuglenes faktiske hekketid.

Det foreslås totalt bålforbud. Dette er tilsvarende gjeldende bestemmelse i Nordre Skjælholmen naturreservat. I Søndre Skjælholmen naturreservat er bålbrekking og bruk av grill kun tillat på avsatte plasser som er godkjent av forvaltningsmyndigheten. Av hensyn til vegetasjon, geologi og håndheving mener vi at et totalforbud er det mest hensiktsmessige.

Enhver ødeleggelse av berggrunnen foreslås forbudt. Dette av hensyn til geologiske verdier.

Det foreslås at bruk av modellfly, modellbåter, droner og lignede forbys i verneområdet hele året. Dette begrunnes i at holmene også benyttes av fugl utenom hekkeperioden i forbindes med resting, hvile og næringssøk.

Forbud mot camping og teltslagning foreslås å gjelde for hele verneområdet. Dette er i dag gjeldende bestemmelse i Søndre Skjælholmen naturreservat.

Henvisning til det geologiske type- og referanseområder «*Skjærholmformasjonen*» foreslås å ikke nevnes spesifikt i verneforskriften. Den geologiske forekomsten heter formelt *Skjerholmformasjonen*, med -r. Da det offisielle navnet på holmene er *Skjælholmene* med -l, mener vi det bør tilstrebes å endre stavemåte på det geologiske referanseområdet. Det kan være vanskelig å gjennomføre endring av stavemåte før ny forskrift fastsettes. Vi foreslår derfor å omtale de geologiske verdiene på følgende vis: *(..) har særskilt naturvitenskapelig verdi i form av geologiske forekomster viktige for forståelsen av Oslofeltets bergarter*. En slik ordlyd vil også dekke den godt utviklede *Langøyeneformasjon* på deler av Nordre Skjælholmen.

Det foreslås å ta ut unntak knyttet til havbeitenæring. Dette med bakgrunn i at vi ikke er kjent med at dette er aktivitet som bedrives på land eller i nærliggende sjøareal.

Hammerbruk og boring i forbindelse med mindre geologiske undersøkelser foreslås som en egen unntaksbestemmelse. Områdets geologiske verdier tilsier at det vil være interesse knyttet til ulike former for prøvetakning. Det vurderes derfor som hensiktsmessig at det finnes en slik spesifisert dispensasjonsbestemmelse.

Videre har forskriften blitt tilpasset nyere forskriftsmaler. Dette innebærer blant annet endring av oppsett og mindre endringer av ordlyd.

Grensene foreslås justert i henhold til vedlagte kart.

Oppheving og endring av tidligere vernevedtak

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås opphevet som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 63. Fredning av Nordre Skjælholmen naturreservat, Nesodden kommune, Akershus
2. Forskrift om supplerende vern for Oslofjorden, delplan Oslo og Akershus – Vedlegg 35 – Søndre Skjælholmen naturreservat, Nesodden kommune, Akershus

11.Vedlegg

- Forslag til ny verneforskrift for Skjælholmene naturreservat.
- Forslag til nytt vernekart for Skjælholmene naturreservat
- Sammenstilling av innkomne innspill